

## Βιοηθική και Νομοθεσία της Υγείας

|                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                      |                           |
|--------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|---------------------------|
| <b>ΣΧΟΛΗ</b>                                     | ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                      |                           |
| <b>ΤΜΗΜΑ</b>                                     | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                      |                           |
| <b>ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ</b>                           | Προπτυχιακό Επίπεδο Σπουδών (1ος κύκλος)                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                      |                           |
| <b>ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>                         | NS2151                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ</b>               | Γ'                        |
| <b>ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>                          | Βιοηθική και Νομοθεσία της Υγείας                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                      |                           |
| <b>ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</b>      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</b> | <b>ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ</b> |
| Θεωρία                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 3                                    | 4.5                       |
| Άσκηση Πράξη                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 1                                    |                           |
|                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                      |                           |
|                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                      |                           |
| <b>ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>                           | Υποχρεωτικό Μάθημα                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                      |                           |
| <b>ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:</b>                  | Όχι                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                      |                           |
| <b>ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:</b>         | Ελληνική                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                      |                           |
| <b>ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS</b> | Όχι                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                      |                           |
| <b>ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)</b>        | <a href="https://docs.google.com/document/d/1pHlntaCYTXVyfgfMraItlBooFG4lpAd_/edit?usp=sharing&amp;ouid=100165752450934772099&amp;rtpof=true&amp;sd=true">https://docs.google.com/document/d/1pHlntaCYTXVyfgfMraItlBooFG4lpAd_/edit?usp=sharing&amp;ouid=100165752450934772099&amp;rtpof=true&amp;sd=true</a> |                                      |                           |

## ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

| Μαθησιακά Αποτελέσματα                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Το μάθημα αποσκοπεί στη μελέτη και κατανόηση των φοιτητών/τριών στα ηθικά διλήμματα και δεοντολογικά ζητήματα στο χώρο της υγείας και ειδικότερα στα πλαίσια της νοσηλευτικής επιστήμης.</p> <p>Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα μπορούν να επιδεικνύουν τα ακόλουθα μαθησιακά αποτελέσματα:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Να αποκτήσουν βασικές γνώσεις σχετικές με τη Βιοηθική και τη δεοντολογία των επαγγελματιών υγείας</li> <li>• Να αναγνωρίζουν το δίκαιο που διέπει την άσκηση του νοσηλευτικού επαγγέλματος</li> <li>• Να μελετήσουν τη Νοσηλευτική Δεοντολογία και τις υποχρεώσεις των νοσηλευτών που εκπορεύονται από αυτή</li> <li>• Να εκπαιδευτούν στα δικαιώματα των ασθενών</li> <li>• Να διακρίνουν τις ηθικές διαστάσεις σε κρίσιμα ζητήματα όπως είναι η ευθανασία, η δωρεά οργάνων, οι νέες τεχνολογίες αναπαραγωγής</li> </ul> |

- Να αναπτύξουν μεθοδική και αναλυτική σκέψη καθώς και τρόπο επίλυσης προβλημάτων που άπτονται της βιοηθικής

### Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων δεξιοτήτων
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Ομαδική εργασία
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

### Το διδακτικό μέρος περιλαμβάνει:

- Εισαγωγή στην ανατομία των Ηθικών Διλημάτων στο χώρο της Νοσηλευτικής. Νοσηλευτική Δεοντολογία, Εθνικοί και Διεθνείς Κώδικες επαγγέλματος.
- Σύντομη Περιγραφή των Φιλοσοφικών Θεωριών του "Ωφελιμισμού" και του "Φορμαλισμού". Προσαρμογή αυτών στη Νομοθεσία.
- Δικαιώματα ασθενών: Νομοθεσία σχετική με τα δικαιώματα των νοσοκομειακών ασθενών, το νοσηλευτικό απόρρητο των πληροφοριών και σχετικό νομοθετικό πλαίσιο, General Data Protection Regulation.
- Δίλημμα ενημέρωσης για διάγνωση-πρόγνωση -θεραπεία. Νοσηλεία ασθενών με AIDS. Ενημέρωση των πολιτών για τα δικαιώματά τους.
- Μεθοδολογία λήψης αποφάσεων σε κρίσιμες καταστάσεις: Η ηθική, νομική και θρησκευτική διάσταση των ηθικών διλημάτων. Ποιος ο ρόλος της προσωπικότητας του Νοσηλευτή στην Ευθύνη της Απόφασης. Αξιολόγηση
- προσωπικών αξιών και είδη αξιών. Moral distress.
- Το ζήτημα της Ευθανασίας. Εγκεφαλικός θάνατος, είδη ευθανασίας, νομικό πλαίσιο, ηθικές διαστάσεις.
- Νέες τεχνολογίες αναπαραγωγής και ηθικά ζητήματα: Ανάπτυξη σύγχρονης προβληματικής γύρω από το θέμα των αμβλώσεων και της χρησιμοποίησης - μεταμόσχευσης εμβρυϊκών ιστών. Η σύγχρονη Γενετική και η εφαρμογή της στην Τεχνητή Γονιμοποίηση. Επιχειρήματα υπέρ και κατά. Το νομοθετικό πλαίσιο.
- Δωρεά οργάνων και μεταμοσχεύσεις: Το θέμα της μεταμόσχευσης στην Ελλάδα και Διεθνώς. Δότες και δωρητές οργάνων. Νομοθετικό πλαίσιο στην Ελλάδα.
- Διλήμματα στο τέλος της ζωής. Αντιμετώπιση ασθενούς που πεθαίνει. Αντιμετώπιση παιδιού στο τέλος της ζωής του. Διαχείριση πόνου σε ασθενείς τελικού σταδίου.

- Κλινική έρευνα: Η χρήση πειραματόζωων για επιστημονικούς και ερευνητικούς σκοπούς. Οι άνθρωποι ως υποκείμενα κλινικών δοκιμών και μελέτης. Ο Κώδικας της Νυρεμβέργης, η Συμφωνία του Ελσίνκι.
- Συνηγορία – Υπευθυνότητα – Συνεργασία και Στάση Φροντίδας: Το νόημα πίσω από τις βασικές έννοιες άσκησης του επαγγέλματος του Νοσηλευτή. Καλός ή κακός επαγγελματίας. Τα όρια των ιατρικών λαθών.
- Προσωπικά διλήμματα κατά την άσκηση του νοσηλευτικού επαγγέλματος. Πως αντιμετωπίζονται τα θέματα της απεργίας, της προσφοράς δώρων, των διαφημίσεων.
- Μελέτες περίπτωσης

## ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

| ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ                                      | Μικτή μάθηση που περιλαμβάνει α) πρόσωπο με πρόσωπο και β) ασύγχρονη online μάθηση                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                 |
|-------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ</b> | <p>Οι τρόποι διδασκαλίας περιλαμβάνουν διαλέξεις, ομαδικές διαδραστικές συζητήσεις, και ατομικές παρουσιάσεις</p> <p>Η παρουσίαση των εισηγήσεων γίνεται σε ηλεκτρονική μορφή (Power Point) με χρήση μόνιμα εγκατεστημένου υπολογιστή και video projector.</p> <p>Υπάρχει η πλατφόρμα ασύγχρονης εκπαίδευσης του Τμήματος Νοσηλευτικής (moodle/ ecourse).</p> <p>Γίνεται συστηματικά χρήση βιβλιογραφικών δεδομένων από το διαδίκτυο.</p> <p>Σχετικά με την χρήση ΤΠΕ στην επικοινωνία των φοιτητών/τριών με τον διδάσκοντα, στην πλατφόρμα ασύγχρονης εκπαίδευσης του Τμήματος (moodle/ ecourse) και του ιστοτόπου του τμήματος έχει διαμορφωθεί ειδικό πεδίο, όπου αναρτώνται ηλεκτρονικά όλες οι ανακοινώσεις σχετικά με το μάθημα.</p> <p>Επιπρόσθετα οι φοιτητές/τριες μπορούν να επικοινωνούν μέσω e- mail, ή να απευθύνουν απ' ευθείας ερωτήματα μέσω της ιστοσελίδας στον διδάσκοντα.</p> |                                 |
| <b>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</b>                           | <b>Δραστηριότητα</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</b> |
|                                                       | Διαλέξεις                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 39                              |
|                                                       | Άσκηση Πράξη                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 13                              |
|                                                       | Εκπόνηση Μελέτης (project)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 10                              |
|                                                       | Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 10                              |
|                                                       | Εκπόνηση Μελέτης Περίπτωσης (Case study)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 10                              |
|                                                       | Ατομική Μελέτη                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 39                              |
|                                                       | Προετοιμασία για τις                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 11                              |

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |            |
|----------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
|                            | εξετάσεις                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |            |
|                            | Εξετάσεις                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 3          |
|                            | <b>Σύνολο Μαθήματος</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>135</b> |
| <b>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</b> | <p>Γλώσσα Αξιολόγησης είναι η Ελληνική</p> <p>Δυνατότητα εκπόνησης 2 προαιρετικών γραπτών εργασιών. Η πρώτη εργασία μπορεί να συγκεντρώσει έως και 2,5 βαθμούς και η δεύτερη έως και 2,5 βαθμούς.</p> <p>Τελική Αξιολόγηση:</p> <p>Για τη διαδικασία αξιολόγησης χρησιμοποιούνται:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>☐ Η δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής</li> <li>☐ Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης</li> </ul> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης τα οποία είναι προσβάσιμα από τους/τις φοιτητές/τριες στην ιστοσελίδα του μαθήματος και περιγράφονται από τον διδάσκοντα στην έναρξη των μαθημάτων.</p> |            |

## ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

### Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

- Davis A., Tschudin V. & De Raeve L., 2006. *Essentials of teaching and learning in nursing ethics: perspectives and methods*. Churcill Livingstone, London.
- Fry S. & Johnstone M.J., 2005. *Ζητήματα ηθικής στη νοσηλευτική πρακτική: Ένας οδηγός για τη λήψη ηθικώς αποδεκτών αποφάσεων*. Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη, Αθήνα.
- Kushner T. & Thomasma D., 2007. *Δεοντολογία και ηθική στην κλινική πράξη*. Εκδόσεις Παρισιάνου, Αθήνα.
- Κουτσελίνης Α., 1999. *Βασικές αρχές βιοηθικής ιατρικής δεοντολογίας και ιατρικής ευθύνης*. Εκδόσεις Παρισιάνου, Αθήνα.
- Ομπέση Φ., 2007. *Δίκαιο Νοσηλευτικής Ευθύνης*. Εκδόσεις Βήτα, Αθήνα.

### Προτεινόμενη Αρθρογραφία:

- Matten M. R. et al., 1991. Nurses' knowledge, attitudes, and beliefs regarding organ and tissue donation and transplantation. *Public Health Report*, 106, p. 155–166.
- Miller F.G. & Colloca L., 2009. The Legitimacy of Placebo Treatments in Clinical Practice: Evidence and Ethics. *The American Journal of Bioethics*, 9(12), p. 39–47.
- Μαργακάκη Ε., 2016. Η απάντηση των νόμων. *Αρχαία Ελληνικής Ιατρικής*, 33, p. 35-38.
- Lee TH, 2002. A broader concept of medical errors. *The New England Journal of Medicine*, 347(24), p. 1965-1967.
- Epstein E. G. et al., 2019. Enhancing Understanding of Moral Distress: The Measure of Moral Distress for Health Care Professionals. *AJOB empirical bioethics*, 10, p. 113-124.